

LA PRIMERA ONADA

MARILÓ ÀLVAREZ SANCHIS

ESPURNA
bromera

1 EVACUACIÓ

A través de la porta entreoberta, sent el monòton xiuxiueig del televisor. Es tracta de l'únic aparell elèctric que funciona a casa. El poc corrent que arriba a l'apartament es destina a mantindre'l encés sense interrupció. La situació em resultaria absurda si no fóra perquè sé que a la resta d'habitatges passa el mateix. El Govern insisteix que hem de mantindre'ns informats. Per això, s'asseguren que totes les famílies tinguem, almenys, una televisió operativa. Aguse l'oïda i crec distingir la veu del presentador explicant per enèsima vegada com es durà a terme la primera fase del Programa Èxode. És una peça informativa que han repetit insistentment durant les dues últimes setmanes. M'agradaria acostar-me al saló i desendollar el televisor d'una estrebada, però sé que els meus pares s'esverarien i tornarien a connectar-lo.

Abatuda, col·loque les meues escasses pertinences a l'interior de la bossa que constituirà el meu únic equipatge: un parell de samarretes, uns pantalons i una dessuadora, tot estampat en diferents tonalitats de verd. Només em falta un objecte per guardar. Allargue la mà per recollir-lo amb delicadesa. Es tracta d'un petit drac de paper, fabricat amb un foli roig. El plegue amb

cura i me'l fiqui a la butxaca davantera de la jaqueta, on estarà ben protegit durant el viatge.

A penes he tardat deu minuts a recollir les meues possessions. M'assec al llit i soterre el cap entre les mans. No vull anar-me'n i, tanmateix, sé que no tinc una altra opció. Contemple l'habitació amb tristesa. No la trobaré a faltar, però sí que enyoraré tot allò que representa.

Toquen a la porta tímidament. Els meus pares obrin sense esperar resposta i em miren des del llindar. Volen saber si estic preparada per a marxar. No ho estic, però tampoc puc retardar-ho més. M'alce i em penge la motxilla, pràcticament buida, al coll. Ells tracten d'estrényer-me entre els seus braços, però aconseguisc apartar-me a temps. Si deixo que m'abracen, seré incapaç d'abandonar-los.

La mare recolza una mà al meu muscle i m'entrega un petit rectangle de paper brillant, una antiga instantània de la meua germana, presa al parc que hi havia prop de la nostra antiga llar. A la imatge, es gronxa amb totes les seues forces i, encara que la seua figura apareix un poc borrosa, és fàcil veure que desborda alegria. Negue amb el cap i li torne la fotografia. No la necessite per a recordar-me'n. Inconscientment, fiqui una mà a la butxaca del pit per assegurar-me que l'origami continua al seu lloc.

Recórrec el diminut apartament com un autòmat. Fa mesos que odie la nostra residència. El nou habitatge és vell, atrotinat i brut, com l'edifici en el qual es troba. Ma mare lluita cada dia per a convertir-lo en un

lloc acollidor i pulcre. Passa hores netejant, però el seu esforç no serveix per a res. La pols continua filtrant-se per les esclotxes i envaint-ho tot. El món s'ha convertit en un lloc ple d'immundícia, i no podem fer res per a escapar del fem que ens rodeja.

Em sorprén descobrir-me tractant d'enregistrar cada detall de la meua antiga vida a la retina. Sóc totalment conscient que no la podré recuperar mai. És estrany com la ràbia s'ha transformat en anhel i enyorança, fins i tot abans d'abandonar-ho tot. No m'en vull anar ni deixar la meua família. Em consola pensar que estaré ajudant a construir una nova llar per als tres, encara que no puc deixar de pensar en Melba. Sé perfectament que està morta i que no la podré tornar a veure, però sent com si l'estiguera deixant arrere. M'allunyaré quasi quatre-cents mil quilòmetres del lloc on va viure. Només puc prometre'm que no renunciaré a ella.

Els meus pares m'acompanyen al punt de recollida. Caminem en silenci, travessant els barris més pobres de la ciutat: carrers descurats, coberts d'escombraries i deixalles, que queden sumits en una obscuritat total quan es fa fosc. La major part de la població resideix en aquestes zones i sobreviu gràcies a les cases de caritat. Nosaltres també hem de recórrer-hi de tant en tant però, com que el pare treballa en una fàbrica als afores, la nostra situació no és tan desesperada i podem permetre'ns llogar un apartament.

La plaça on m'espera l'autobús que em portarà a la llançadora espacial està plena de joves que tenen

entre diuuit i vint-i-tres anys. Els meus companys de viatge també estan escortats per les seues famílies, que volen retardar al màxim el moment del comiat. La tristesa sura en l'aire. Ningú vol embarcar-se en aquesta aventura, però tots formem part de la Primera Fase del Programa. No complir la nostra obligació seria considerat un acte de dissidència, i ningú vol arriscar-se a sofrir-ne les conseqüències.

El conductor, frisós, prem el clàxon amb força. Es fa el silenci i un jove oficial comença a passar llista i ens anomena d'un en un. Cada vegada que pronuncia un nom, esclata un plor i es produeix un gran rebombori davant de les portes de l'autobús, mentre els interpellats es despedeixen dels seus éssers estimats i pugen al transport.

—Dixie, Alice! —el sent cridar.

Note que els meus pares m'abracen amb força i, aquesta vegada, no els ho impedisca. Obric la boca i, aleshores, m'adone que aquesta serà l'última cosa que els diga en molt de temps. «Us estime», xiuxiuege. Entre a l'autobús amb el cap cot, intentant contindre les llàgrimes.

M'instal·le al primer seient buit que trobe i xafe el front contra el vidre. Ma mare continua plorant, però s'esforça per somriure quan em veu abocada a la finestra. El tècnic pronuncia el darrer nom —«Zolen, Brad»— i l'autobús es posa en marxa. El vehicle s'allunya lentament, fins que em resulta impossible reconèixer les cares de la meua família entre la multitud.

Estic envoltada d'un mar multicolor de joves, tots pertanyen al mateix barri que jo, així que també em-

pren roba de segona mà, donada pels residents del centre. És fàcil determinar l'antiguitat de la roba segons el seu color i, per tant, també el nivell adquisitiu dels seus propietaris, com un arc iris de pobresa. Aproximadament, la meitat d'ells porten peces verdes. Es tracta del to que s'estilava l'any passat, així que és roba prou nova i més cara que la d'altres tonalitats. Els seus pares deuen tindre un treball fix, probablement també en alguna factoria de l'extraradi.

Entre l'altre cinquanta per cent, la majoria porta un vestuari morat, el matís oficial fa un parell d'anys. La resta vesteixen de negre, la qual cosa significa que les seues mudes tenen, com a mínim, tres anys, i els les han donades. El Govern estableix els colors que han de vestir-se en cada període, segons allò que simbolitzen. El primer any després de la Gran Guerra triaren el negre, per la seua austeritat; el segon, va ser el torn del morat, perquè representa bondat i compassió; la temporada passada, el verd simbolitzava l'esperança d'aconseguir un món millor. Ara, la gent que pot permetre's peces de primera mà vesteix de roig, distintiu de força, energia i vigor, les qualitats que necessitem per a posar en marxa el pla dissenyat per l'Estat per a garantir la nostra supervivència, el Programa Èxode.

En dirigir la mirada al meu voltant, veig que els meus companys semblen tan prims i famolencs com jo. Pel seu aspecte, crec que alguns no s'han banyat en una bona temporada encara que, ateses les condicions en les quals vivim, tampoc em resulta estrany. No puc oblidar que, malgrat les afirmacions del Govern i les

seues campanyes d'ajuda als necessitats, hi ha gent en una situació molt més desesperada que la meua. Potser, per a ells açò siga una cosa positiva, una oportunitat de rescatar les seues famílies. Per a la resta de nosaltres, el Programa sembla més prompte una condemna.

L'autobús travessa la ciutat abans de dirigir-se a una de les poques carreteres que permeten la circulació de vehicles. En passar pel centre de la capital, no puc evitar fixar-me en els edificis que ens envolten. El paisatge ací és tan distint al dels suburbis que sembla que ens trobem en un altre planeta. La majoria d'habitatges són de nova construcció, fabricats amb els pocs materials que generen les indústries de l'extraradi. Segurament, mon pare va forjar alguna de les bigues que els sustenten.

En aquesta zona hi ha un flux de corrent elèctric potent, així que els carrers estan il·luminats i les cases tenen aigua calenta i alguns electrodomèstics, més enllà de l'omnipresent televisor. El que més em desconcerta són els gegantins panells publicitaris que atapeeixen les parets: missatges i campanyes del Govern, proclames oficials... però també anuncis de begudes o marques de roba. Enmig de la misèria circumdant, el cor de la metròpoli s'ha convertit en la llar dels ciutadans que van aconseguir conservar la seua posició malgrat el caos de la postguerra.

Observe la gent que transita pel carrer. Vesteixen de roig, sense cap excepció. Alguns, fins i tot, s'han tenyit els cabells del mateix color, com a mostra de suport a les iniciatives del Règim. Em fixe en el fet que alguns van maquillats i llueixen pentinats elaborats. No puc

evitar fer una ganyota en pensar que, al nostre barri, és difícil aconseguir un raspall amb pues suficients per a acomplir la seua funció.

Deixem arrere la ciutat i eixim a camp obert. La carretera, plena de sots i esvorancs, constitueix l'única via de comunicació transitable. Més de tres-cents quilòmetres ens separen del nostre destí. Em recolze en la finestra i contemple l'àrid exterior. Tot i que han transcorregut uns quants anys des de la fi de la Gran Guerra, els estralls que va causar encara són perceptibles i tardaran a sanar. La terra està ennegrida i resseca. L'aire arrossega pesades partícules de pols que s'estavellen contra el vehicle abans de seguir el seu erràtic camí. No hi ha cap rastre de fauna o vegetació.

Aparte la mirada i tanque els ulls. Els meus companys parlen o es dediquen a contemplar el paisatge desèrtic. No podem estar segurs del que ens espera però, en la nostra situació, preocupar-se no servirà de res. Deixe que les seues veus m'amanyaguen i em submergisc en un son superficial i intranquil.

Desperte unes hores més tard. Hem arribat al nostre destí. El vehicle estaciona enfront d'un edifici gris immens i asèptic, en un extens pàrquing atapeït d'autobusos similars al nostre. Procedeixen dels escassos racons habitables del país, i transporten la resta d'integrants de la Primera Fase del Programa. L'oficial del Govern emergeix de les profunditats del seu seient i agafa el micròfon per comunicar-nos les instruccions: hem de baixar ordenadament i seguir-lo fins a la mola de ciment, on rebrem més indicacions. Travessem l'es-

planada d'asfalt caminant en silenci. El dia és càlid i ventós. Les partícules de pols ens arrapen la cara i es fixen a la gola, fet que ens provoca una tos compulsiva i aspra que cessa quan arribem a l'interior de la construcció de formigó. La frescor del vestíbul contrasta amb el tòrrid exterior.

Seguim el representant estatal fins a un ampli corredor que desemboca en una enorme sala d'espera moblada amb senzills bancs de plàstic. Més de la meitat estan ocupats per joves de la nostra edat. L'agent ens indica amb un gest que agafem seient. Ens movem en grup, com una manada espantada, i ens apinyem en un racó.

Des del meu lloc a la banqueta, amb la bossa sobre els genolls, recórrec l'habitació amb la mirada. Som un col·lectiu molt heterogeni. Teòricament, qualsevol persona que tinga entre díhuit i vint-i-tres anys ha de formar part de l'operació, així que no hi ha només gent dels suburbis, sinó també del centre. És curiós com tothom s'agrupa segons la seua zona de procedència, com si els colors que vestim no pogueren barrejar-se. El conjunt abillat amb roba roja és el menys nombrós, però també el més sorollós. Els seus cabells tenyits i modelats en formes estranyes destaquen sobre la multitud. Cadascun carrega diverses maletes, fet que contrasta amb el minso equipatge de la resta de joves. Semblen nerviosos, espantats fins i tot. Són els únics que deixen arrere una vida plena de comoditats.

Els residents dels suburbis els observem amb curiositat. Les classes més pobres no han xafat el centre des que la ciutat es va dividir de manera estricta en barris

clarament delimitats, així que, probablement, aquesta siga la primera vegada que veuen algú amb un aspecte tan estrofolari. Comparats amb ells, encara semblem més prim i malaltissos.

Passem hores asseguts. Alguns dels meus companys dormiten amb les motxilles a les mans. Uns altres conversen desganadament, especulant sobre el que ens espera. Jo em mantinc desperta. No puc deixar de pensar en l'expressió del rostre dels meus pares quan ens hem acomiadat. Semblava que estaven perdent la seua última filla.

Després d'un temps, ens porten entrepans i aigua. Els del meu districte mengem amb avidesa, com si no ens recordàrem de l'última vegada que ens vam posar alguna cosa a la boca. De fet, en el cas d'algunes persones, pot ser totalment cert. En canvi, els residents del centre miren el pa quasi amb fàstic, com si no saberen què fer-ne. Suppose que estan acostumats a un altre tipus de menjar.

Em penge la motxilla al coll i m'alce per anar al lavabo, situat a la part oposada de la sala, a la vora del corredor. En acostar-me a la porta, colpege sense voler el braç d'un xic vestit d'escarlata. És alt i fornit, amb els cabells negres ornamentats amb un llarg floc roig. La seua cara em resulta familiar, encara que no sé per què. Em gire per acarar-lo i tracte de semblar forta. Sorprenentment, no reacciona de manera violenta, sinó que somriu i fa un gest amb la mà, llevant-li importància a l'incident. El seu comportament em desconcerta, especialment després d'haver passat tot

el dia observant l'actitud dels seus companys. Entre al bany sense mirar-lo.

A mitjan vesprada, torna l'oficial de l'autobús. Sembla que ha arribat el moment d'anar-nos-en. El seguim en fila i en complet silenci. Crec que estem massa aclaparats per a dir res. Travessem l'edifici i arribem a una porta que s'obri directament a la plataforma d'embarcament. L'exterior de la construcció, fabricada amb materials grisencs, és tan asèptic com l'interior.

L'agent del Govern se situa a l'entrada de la llançadora. Des de la nostra posició, no podem veure més que uns metres del coet. Sembla gegantí, interminable. El funcionari comença a cridar-nos d'un en un, per ordre alfabètic. Quan pronuncia un nom, l'interpel·lat creua l'obertura situada en la paret vertical del transport espacial i desapareix en la foscor. Intente relaxar-me, aparentar calma. No vull que s'adonen dels meus nervis, així que m'esforce perquè les cames em deixen de tremolar.

Arriba el meu torn. Avance amb la identificació a les mans, un carnet menut amb una fotografia de baixa resolució i les meues dades personals. El funcionari comprova que tot està en ordre i em convida a passar a l'interior del vehicle. Entre a l'espai, il·luminat per minúsculs llums d'emergència. Unes fletxes pintades sobre el terra marquen el camí. Puge per una estreta escaleta metàl·lica adossada a la paret. Després de dos metres d'ascensió, arribe a una obertura circular en el sostre, prou ampla per a permetre el pas d'una persona. Hi trac el cap amb precaució i sent unes mans que m'estiren cap amunt.

El desconegut, vestit d'uniforme i amb una insígnia lluent al pit, em deixa bruscament a terra i m'assenyala les fileres de seients idèntics que abarroten la sala. Els meus companys amb cognoms de la A a la D ja s'han instal·lat en alguns d'ells. M'acomode en la primera butaca lliure que trobe i observe les instruccions enganxades en el respatler de la cadira que tinc enfront. Mentre em corde el cinturó i m'ajuste el casc, recorde les meues visites al parc d'atraccions, fa uns anys. Tanmateix, aquesta situació no sembla tindre cap part divertida.

L'habitació s'ompli a poc a poc de viatgers. Quan totes les fileres queden ocupades, l'oficial obri una escotilla situada al sostre i indica els joves que s'enflen per l'escala que continuen avançant fins al nivell superior. Finalment, el flux de passatgers s'interromp i escolte com es tanca la porta que dona accés al transbordador. Els meus companys semblen tan nerviosos com jo. En canvi, la tripulació roman en calma.

Retiren la passarel·la d'embarcament i comença el compte arrere. Puc veure els números retrocedir en la pantalla situada en la part frontal de la sala. Sent com tot tremola i m'aferre amb força al reposabraços fins que els meus artells es tornen blancs. Tanque els ulls i tracte de no pensar en l'enlairament. L'estómac se'm regira i em puja a la gola. Comença el viatge.